

Kiinalainen strateginen ajattelu

Matti Nojonen

Professori

Lapin yliopisto

Yleismaailmallinen haaste

- Miten ymmärretään (määritellään) strategia?
- Länsimaisessa strategiakäsite ”tarkasti määritelty”, ”rajattu”, ”kliininen”
- Strategiatyö on osa identiteettiä, tekemistä, johtamista, toimintaa, jalkauttamista
- Strateginen kenttä ja kaikki toimijat ovat jatkuvassa liikkeessä
- Miten yhdistää käsitteellinen abstraktio ja käytänte?
- Historian saatossa syntynyt eri käsitteitä ja käsitteellisiä tasoja

Käsitteet ja käsitteellistäminen

- Lännessä ei yhtenäistä jatkumoa kreikan "strategiké"/"strategía" käsitteestä
- Vasta 1700-luvulla "tactics" ja "grand-tactics" käsitteet
- Vasta Napoleonin sotien jälkeen käsitteen strategia ensiaskeleet sitten muinaisen Kreikan
- 1920-30 luvuilla "grand-strategy" ja "total strategy" ja monia muita käsitteitä
- Käsitehierarkian synty
- Räjähdyksenomainen kasvu 1950 luvun jälkeen
- "Suurstrategian" ja "strategian" rajat hämärtyneet
- Yhteiskunnassa "kaikki" laativat strategioita...
- Kiinassa sisäsyntyinen käsitteistö
- Hanshu ensyklopedia (100-luvulla), kategorisoi 4 strategiakirjallisuutta
  - Suurstrategem (*quanmou*)
  - Suorat ja epäsuorat toimet (*zhengji*)
  - Arvionti (*ji*)
  - Dispositionti/asemointi ja potentian luominen (*xingshi*)
- Kiinassa yli 2000 strategiateosta ennen v 1911
- Käyttivät samoja käsitteitä kaikissa teoksissa
- Osa elävää strategiakieltä tänään
- Länsimaiset strategiakäsitteet Kiinaan 1910-luvulla; Laajaa huomiota vasta 1978 uudistusten jälkeen

Miten ymmärtää ”Suurstratagem” *quanmou* 权谋?

- Vastaa ylimmäntason strategisten suunnitelmien poliittisesta arviosta, ja lähtökohtaisista keinovalikoimista, painotus harhaan johtamisessa
- Käsitteenä:
  - Kääntyy ehkä ”Suur-Stratagem” / ”Grand-Stratagem”
  - Quan: puntari, punnita, vipuvarsi, vivuta/kangeta, valta, auktoriteetti
  - Mou: harhaan johtamiseen perustuva suunnitelma, juonikas suunnitelma
- Abstrakti työkalu, abstrakti suunnitelma
- Substantiivi, mutta myös yhtä aikaa verbi, ilmaisee tekemistä, käytäntö
- Verbi-objekti rakenne

- *Quan* – kokonaisvaltainen ja yksityiskohtainen tilanteen punnitseminen
- *Mou* - kokonaisvaltainen harhaan johtamisen tulokulmasta tehty strategia/toimintasuunnitelma
  - “What constitutes the measurements of *quan*? Answer: Assess strengths and weaknesses; *then* create stratagems (*mou*) for voluminous or small armies. Estimate ... goods and finances; evaluate populations’ reserves and shortages, and what products are oversupplied or in shortages? Distinguish ... the terrain and who will benefit of it? Reflect who has strengths and weaknesses in creating stratagems? Estimate how intimate the ruler and his ministries are and who corrupt? ... Which vassals can be used in alliances? In attacking will the psyche of citizens change – whose citizens can be pacified and whose will cause trouble? Gaining knowledge in these matters is what constitutes the measurements of *quan*.” (Guiguzi, n 400 luvulla eaa)
- *Quanmou* vaihe aktivoi muut strategiäkäsitteet / tasot

Tutkimuksellinen relevanssi

- On mahdollista tehdä tehokasta strategiatyötä ilman meidän länsimaisia käsitteitä
- Teoreettisesti mielenkiintoista:
  - Käsite voi olla yhtä aikaa substantiivi ja käytänne
  - Käsitteet eivät ole tiukasti määriteltyjä
  - Käsitteitä useita ja esiintyvät usein “pareittain” tuottaen toinen toisiaan
  - Käsitteillä ei jäykkää, kausaalista hierarkista suhdetta

Käytännön relevanssi

- Kiinan nousu
  - Kiinassa tutkitaan ja opiskellaan laajalti omia klassikoita
  - Kiinalaiset arvostavat omaa strategiaperinnettä – pitävät sitä filosofiana
  - Puolue-, virkamies- ja yläkoulut, yliopistot opettavat
  - PLA ylläpitää kiinalaisen strategisen kulttuurin perinnettä
  - Kiinalaiset syvällisesti tietoisia meidän ”strategiamalleista”
-
- Kuinka moni meistä on perehtynyt kiinalaisen strategisen ajatteluun?

Onneksi yksi henkilö oli perehtynyt...

Sotataito ei se ole muuttunut miksikään. Minulla on tässä kirja. ... tähän on koottu kiinalaiset yli 2000-vuotta vanhat sodanjohto viisaudet. Ne on tänä päivänä vielä voimassa. ... on aivan samat. Sain Mannerheimille, että luen tätä kirjaa hyvin usein nukkumaan mennessä. Mannerheim pyysi, että minä hankin kirjan hänelle. Minä hankin. Siinä on koko sotataito. 2000 vuotta sitten kirjoitettu.

- Kenraali Airo, YLE 1978 Arkisto (myös Youtubella)
(Lähde: Matti Nojonen: Sunzi Sodankäynnin taito 2005 Gaudeamus)